

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízдила a JUDr. Brigity Chrástilové v právní věci **žalobce: A. D.**, zastoupen Mgr. Simonou Pavlicovou, advokátkou, se sídlem Farní 15, Frýdek - Místek, proti **žalovanému: Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 31. 3. 2005, č. j. 64 Az 9/2005 - 22,

takto:

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení **nepřiznává.**

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadá kasační stížností shora označený rozsudek krajského soudu, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 1. 2005, č. j. OAM - 811/LE - VL02 - VL02 - 2004 (rozhodnutí trpí zjevnou chybou v datu vydání, neboť je na něm uvedeno datum 5. 1. 2004, zatímco žádost o udělení azylu byla podána 17. 12. 2004). Žalovaný zamítl žádost o udělení azylu jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. k) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), ve znění účinném k datu vydání správního rozhodnutí.

Stěžovatel v kasační stížnosti uvádí, že rozhodnutí krajského soudu trpí nezákonností (nesprávným posouzením právní otázky tímto soudem) a dále napadá vady řízení před žalovaným, pro které měl soud napadený správní akt zrušit (chybějící opora ve spisech, rozpor se spisy, vady řízení před žalovaným). Jako nedostatek skutkových zjištění stěžovatel

napadá fakt, že žalovaný ani krajský soud se nezabýval zásadní skutečností, že stěžovatel přicestoval z Ukrajiny do České republiky pouze pro to, že zde již od začátku roku 2003 navázal velmi vážný vztah s dívkou z České republiky, který trvá a kterou si hodlá vzít. Navrhuje důkaz výsledkem této přítelkyně. Žalovaný i soud porušili čl. 8 a 12 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Stěžovatel spoléhal na žalovaného, že jej poučí tak, aby věděl, že měl podat žádost o azyl již dříve, než mu bylo vydáno správní vyhoštění, přičemž je pochybením žalovaného i soudu, že mu nepoložili otázky směřující k jeho rodinnému a osobnímu životu. Krajský soud také neprovedl důkazy výhrůžnými dopisy, které mu zasílali neznámí pachatelé odsouzení na Ukrajině, jejichž trestnou činnost dosvědčil. Stěžovatel rovněž po Nejvyšším správním soudu žádá, aby posoudil, zda žadatel splňoval podmínky pro udělení občanství České republiky. Žalovaný tak porušil § 3, § 32, § 46 a § 47 odst. 3 správního řádu. Stěžovatel navrhuje zrušení rozsudku krajského soudu a vrácení věci k dalšímu řízení, jakož i přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém písemném vyjádření ke kasační stížnosti především uvedl, že každý žadatel o azyl je na začátku řízení poučen o svých právech a povinnostech v průběhu řízení, a dále odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu, podle níž ani manželství s občanem České republiky samo o sobě nepředstavuje případ hodný zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu (sp. zn. 2 Azs 65/2003).

Ze správního spisu plyne, že stěžovateli bylo třikrát uděleno správní vyhoštění, a to rozhodnutími ze dne 16. 3. 2004, 24. 9. 2004 a naposledy 30. 11. 2004 na dobu deseti let. Stalo se tak poté, co se stěžovatel zdržoval na území České republiky nelegálně. Dne 17. 12. 2004 podal žádost o udělení azylu, téhož dne s ním byl proveden pohovor, v němž stěžovatel uvedl, že do České republiky přijel v roce 2003; v roce 2000 byl v továrně na výrobu cukru ve městě Ch. svědkem krádeže cukru a svým svědectvím přispěl k uvěznění zlodějů. Kamarádi odsouzených mu pak začali vyhrožovat, fyzicky v roce 2001 napadli jeho otce. Pak stěžovatel odjel do Polska za prací a v té době mu telefonicky opět vyhrožovali, posílali dopisy, nikdy se s vyhrožujícími osobami nesetkal. Ze země původu neodjel dříve, neboť doufal, že se situace zlepší. Byl si vědom, že na území České republiky pobývá nelegálně, pracoval zde rovněž nelegálně na stavbách, bydlel v různých městech. Chtěl se obrátit na orgány České republiky, aby si upravil pobyt, avšak to už bylo pozdě - byl zadržen podvkrát a obdržel správní vyhoštění, v rozporu s ním však z území České republiky nevycestoval. O azyl se rozhodl požádat poté, co mu bylo uděleno druhé správní vyhoštění na deset let, chtěl jet do tábora, ale přepadli ho Rusové, takže úmysl projevil až při třetím zadržení. Jako důvod žádosti o azyl uvedl, že se bojí odjet na Ukrajinu, obdržel správní vyhoštění a tomu se chtěl žádostí o azyl vyhnout. Na Ukrajině žádné problémy se státními institucemi neměl, obává se v případě návratu do země původu kamarádů oněch odsouzených osob, nebo jich samotných (možná by stěžovatele i zabili). Stěžovatel ve správním řízení nechtěl předložit žádné doklady nebo dokumenty, výslovně potvrdil, že jím uvedené důvody jsou veškeré důvody, pro které odešel ze země původu. Stěžovatel byl podle znění protokolu o pohovoru výslovně poučen, že je v průběhu řízení povinen žalovanému uvádět pravdivé a úplné informace nezbytné pro spolehlivé zjištění skutečného stavu věci. Žalovaný rozhodl dne 5. 1. 2005, že žádost o udělení azylu zamítá jako zjevně nedůvodnou, neboť stěžovatel podáním žádosti sleduje vyhnout se správnímu vyhoštění, ačkoliv o azyl mohl požádat dříve (§ 16 odst. 1 písm. k/ zákona o azylu, ve znění účinném v době vydání správního rozhodnutí). Stěžovatel podal u krajského soudu žalobu, v níž však uvedl, že mu azyl nebyl udělen podle § 12, § 13 a § 14 zákona o azylu a byla vyslovena neexistence překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu a že tyto výroky napadá. V tomto je ovšem stěžovatelovo žalobní

tvrzení ve zjevném rozporu s obsahem napadeného správního aktu, neboť žalovaný vůbec v těchto intencích o stěžovatelské žádosti nerozhodl. Dále v žalobě uvedl, že žalovaný porušil v řízení o udělení azylu § 3 odst. 3 a § 4, § 32 odst. 1, § 46 a § 47 odst. 3 správního řádu. Při jednání soudu stěžovatel navrhl doplnění dokazování výhrůžnými dopisy, které přiveze jeho kamarád, který si vyřizuje doklady k vycestování do České republiky. Další doplnění dokazování nenavrhoval, uvedl, že chce žít v České republice. Krajský soud v Ostravě žalobu zamítl; podle soudu bylo možno učinit jednoznačný závěr o tom, že stěžovatel podal žádost o azyl až v době, kdy mu bylo uděleno správní vyhoštění, jeho snahou bylo pouze legalizovat pobyt na území České republiky. Dokazování obsahem výhrůžných dopisů, které měl v budoucnu dopravit do České republiky stěžovatelův kamarád, považoval soud za nadbytečné, neboť by tím nemohly být vyvráceny okolnosti upravené v § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu. Námitky k pochybením ve vztahu ke správnímu řádu označil soud za námitky vznesené pouze v obecné rovině, takže se jimi zabýval rovněž na této úrovni a shledal, že stěžovatel měl možnost se vyjádřit k podkladům rozhodnutí, měl možnost navrhnout doplnění dokazování, rozhodnutí žalovaného je řádně odůvodněno. Současně uvedl, že pokud žalovaný zamítl žádost jako zjevně nedůvodnou, nebylo důvodu, aby posuzoval podmínky podle § 12, § 13 a § 14 zákona o azylu, rovněž tak podmínku vycestování podle § 91 zákona o azylu.

Nejvyšší správní soud přezkoumal rozhodnutí krajského soudu vázán námitkami kasační stížnosti a jejím rozsahem (§ 109 odst. 2, 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s. ř. s.“) a jen při nejvyšší míře příznivosti sahající až na sám okraj rovnosti účastníků řízení podanou kasační stížnost bere jako přípustnou. Podle § 104 odst. 4 s. ř. s. je totiž nepřípustná kasační stížnost, pokud se opírá o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl. Ze shora zjištěných skutečností plynoucích ze soudního spisu Krajského soudu v Ostravě je zcela zřejmé, že stěžovatel jako důvod svého odchodu ze země původu a napadeného nedostatečně zjištěného skutkového stavu věci uvádí svou známost s občankou České republiky, činí tak ovšem poprvé až v kasační stížnosti, takže ani žalovaný, ani soud se těmito tvrzeními neměl možnost zabývat. Pokud žalovanému i soudu vytýká, že se jej měly tyto orgány dotazovat na jeho osobní poměry, pak se stěžovatel mylí - žalovaný neměl povinnost vést dokazování směrem, který by přesahoval stěžovatelské tvrzení učiněná v průběhu správního řízení. Povinnost zjistit skutečný stav věci dle § 32 správního řádu má žalovaný pouze v rozsahu důvodů, které stěžovatel uvedl v průběhu správního řízení - zjišťování skutkového stavu věci je tak dáno výlučně tvrzeními stěžovatele - žalovaný není povinen domýšlet právně relevantní důvody pro udělení azylu a posléze k nim činit potřebná skutková zjištění. Stěžovatel proto nemůže účinně v kasační stížnosti namítat, že žalovaný nezjistil přesně a úplně skutkový stav, když nezjišťoval důvody (zde otázky osobních poměrů stěžovatele), které stěžovatel v řízení před žalovaným neuváděl. Poněvadž stěžovatel neučinil tyto důvody předmětem řízení před žalovaným ani před soudem, nemá Nejvyšší správní soud, jehož pravomoc je založena na kasačních principech, co by na rozsudku krajského soudu mohl v tomto rozsahu přezkoumávat, a tedy návrh, aby Nejvyšší správní soud rozšiřoval dokazování k tvrzením, která stěžovatel vůbec v řízení správním neuvedl, neuvedl je ani v řízení před krajským soudem, a poprvé je uplatnil až v kasační stížnosti, je irelevantní. Tyto důvody tedy stěžovatel uplatnil nepřípustně. Obecně ovšem Nejvyšší správní soud poukazuje na fakt, že ani kdyby stěžovatel poukaz na svůj citový vztah v řízení správním uvedl, nepřivodil by tím pro sebe příznivější posouzení, neboť azylové zákonodárství z takovýchto premis nevychází, a jeho primární rolí není zajišťovat právo na rodinný život, jak jej vnímá stěžovatel, tedy posuzovat jako relevantní důvod pro udělení azylu existenci citového vztahu s občankou České republiky.

Jako jedinou relevantně uplatněnou námitkou se lze, byť jen hraničně, zaobírat ostatními namítanými porušeními správního řádu, která korespondují s námitkami v žalobě (§ 103 odst. 1 písm. b/ s. ř. s.); zde ovšem nutno poukázat na skutečnost, že stěžovatel v žalobě svá tvrzení o vadách řízení nepodpořil žádnými individualizovanými tvrzeními, a omezil se jen na holou citaci příslušných paragrafů správního řádu; k takto pojatým žalobám zaujal jasné stanovisko rozšířený senát Nejvyššího správního soudu (dne 20. 12. 2005, č. j. 2 Azs 92/2005 - 59; přístupný na www.nssoud.cz), přičemž zdůraznil, že přistoupí-li stěžovatel takto k vymezení žalobních bodů, pak zatíží soudní řízení neprojednatelností takové žaloby. Proto pokud krajský soud v obecné rovině posoudil namítané vady, lze tento postup akceptovat jen na samé hranici principů, jimiž je ovládáno správní soudnictví. Je totiž nutno vidět, že žalovaný nemá možnost k takto obecně vymezeným výtkám zaujmout řádné stanovisko a soud by tak v některém případě mohl hypoteticky poskytnout řádově více práv stěžovateli než žalovanému, kteří oba ovšem v řízení soudním mají stejné procesní postavení. Obecně lze proto jako nedůvodnou zamítnout výtku k absenci potřebných poučení o možnosti žádat o udělení azylu - ten, kdo hledá v bezpečné zemi ochranu před pronásledováním, které musí mít definované znaky a je založeno především na pronásledování z politických důvodů, učiní tak bezprostředně poté, co opustí zemi, kde byl pronásledován anebo měl důvodnou obavu z pronásledování pro příslušnost k určité rase, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů. Jestliže stěžovatel pobýval na území České republiky od roku 2003 a nelegálně zde pracoval, přičemž o azyl požádal až po opakovaném správním vyhoštění, přičemž ve správním řízení sám uvedl, že se tak chce vyhnout návratu do země původu, pak námitka o absenci poučení ztrácí jakoukoli opodstatněnost - ohledně řízení samého byl přitom stěžovatel poučen náležitě. Pokud v kasační stížnosti stěžovatel cituje zásady správního řízení obsažené v § 3 správního řádu účinného do 31. 12. 2005, aniž by jakkoli individualizoval, v čem konkrétně měly být tyto zásady porušeny, nemůže Nejvyšší správní soud na takovéto námitce svůj přezkum založit. Kromě námitky absence poučení tak lze vyhodnotit již jen námitku vztahující se k řízení před krajským soudem (§ 103 odst. 1 písm. d/ s. ř. s.), a to pokud jde o zamítnutí návrhu na další dokazování výhrůžnými dopisy, které mají být na Ukrajině a měly být v budoucnu dopraveny do České republiky. Pokud krajský soud vyslovil, že navrhované dokazování nebude provádět, nedopustil se žádné vady řízení, jež by mohla mít vliv na zákonnost jeho rozhodnutí. Žalovaný totiž nezjišťoval azylově relevantní důvody podle § 12 zákona o azylu za situace, kdy byly nepochybně naplněny podmínky § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu, které poskytnutí azylu vylučují, tedy evidentní a nezpochybnitelnou snahu stěžovatele vyhnout se důsledkům správního vyhoštění za situace, že o azyl mohl požádat kdykoliv po vstupu na území České republiky. Nejvyšší správní soud také již zásadně judikoval, že i v případech, kdy žadatel o azyl opustí zemi původu z azylově relevantních důvodů (o což se ve stěžovatelově případě prima facie nejedná, neboť uvedl, že mu bylo telefonicky a písemně vyhrožováno soukromými osobami), diskvalifikuje jej v řízení o udělení azylu skutečnost, že ochranu nehledá zeměpisně a časově na nejbližším možném území a v nejbližším možném čase; azylové zákonodárství neslouží k legalizaci pobytu po několika letech nelegálního pobývání na území České republiky (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 10. 2005, č. j. 2 Azs 423/2004 - 81, přístupný na www.nssoud.cz). Nejvyšší správní soud se pak nemůže nijak vyslovovat k otázkám případného udělení občanství České republiky stěžovateli, neboť jeho jedinou pravomocí je přezkoumat na principech zakotvených v s. ř. s. napadené rozhodnutí krajského soudu.

Kasační stížnost tedy jako nedůvodnou Nejvyšší správní soud zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). Za této situace již nebylo procesně nutno rozhodovat o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

O nákladech řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 a 7 ve spojení s § 120 s. ř. s.; stěžovatel právo na náhradu nákladů řízení nemá, neboť nebyl v řízení úspěšný, žalovanému podle spisu žádné náklady nevznikly, proto soud rozhodl, že mu jejich náhradu nepřiznává.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. května 2006

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu